



Міністерство культури України
ДЗ «Державна бібліотека України для юнацтва»

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ І ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Бібліографічний покажчик

Київ 2014

ББК 66.09
Г-53

Глобалізація: проблема державного суверенітету і етнокультурної ідентичності : бібліогр. покажч. / автор тексту А. Саприкін ; уклад. Н. Гуцул ; ред. С. Чачко ; ДЗ «Держ. б-ка України для юнацтва». – К., 2013. – 47 с.

Покажчик інформує про книги, брошури та статті з періодичних видань, присвячені сучасним проблемам глобалізації.

Запропоновані інформаційні джерела згруповано в три розділи: «Глобалізація: поняття, проблеми і сутність», «Глобальні проблеми сучасності», «Україна в умовах глобалізації». Літературу всередині розділів розміщено в алфавітному порядку.

Покажчик розраховано на студентів, викладачів навчальних закладів та фахівців, які займаються даною проблематикою.

Книги, позначені шифром, знаходяться у фондах Державної бібліотеки України для юнацтва.

Укладач Н. Гуцул
Редактор С. Чачко
Відповідальний за випуск Г. Саприкін

© Укладач Н. Гуцул, 2013
© ДЗ «Державна бібліотека України для юнацтва», 2013

Від укладача

Ідея створення бібліографічного покажчика, присвяченого *глобалізації і глобальним проблемам* сучасності народилася очевидно не випадково. Вказані проблеми вийшли на передній план нашого Буття саме на рубежі ХХ – ХХІ ст., і відразу ж стало зрозумілим, що це *якісно новий* момент у житті всього людства, який вимагає не просто його фіксації і вивчення, обговорення і дискусій, а, перш за все, глибокого пізнання і осмислення, пошуків нових методологічних засад і підходів, що дадуть нам можливість прийняти вірні рішення і обґрунтувати наші подальші дії та вчинки.

Сьогодні можна лише стверджувати: глобалізація і глобальні проблеми, з якими стикається людство, є факт нашого життя, невідворотня тенденція, яка змінює обличчя світу, кожної існуючої нині цивілізації і країни, докорінно впливає на інтереси всіх народів, націй, етносів, окремої людини на нашій планеті. Питання в тому, як вирішити проблеми нашого життя, що стали глобальними, всепланетарними і в інтересах кого здійснюється те, що ми називаємо глобалізацією. Вибір моделі глобалізації – це вибір подальшої долі людства і навіть – існування життя на планеті Земля.

Отже, у чиїх інтересах відбувається глобалізація сьогодні? На жаль, вся попередня історія людства підтверджує тезу про те, що найсильніші і наймогутніші держави або співтовариства держав завжди отримували більші вигоди і переваги, ніж менш розвинуті і тому слабкіші і бідніші їх партнери і союзники. Прірва між заможною меншістю і нужденною більшістю зберігається, більш того, вона досягла загрозливих розмірів і продовжує зростати далі, що не може не бентежити нас, українців, і не змушувати замислитись над тим, про що саме йдеться, коли ми чуємо слово «глобалізація».

Про глобалізацію говорять усі і багато. Але згадаймо, що й про мультикультуралізм, інтеграцію і конвергенцію теж говорили (писали) всі і багато. Але досягнення у цих напрямках, по суті,

не такі вже й великі. Очевидним є тільки одне: попереду багато роботи і зусиль усього людства на шляху глобалізації, вирішення глобальних проблем, що стали перед Людством і виникли незалежно від нашого бажання, хоча, на жаль, здебільшого, з вини нашого мислення, почуттів і діянь.

Сподіваємося, що представлений бібліографічний покажчик, незважаючи на те, що він «далеко не вичерпний», допоможе читачеві вийти на новий рівень розуміння і осмислення проблем глобалізації як якісно відмінного ступеня, фази буття людства, усвідомити відмінності глобалізації від уже відомих нам історичних цивілізаційних процесів; знайти ефективні рішення і діяти правильних висновків. Але не тільки це: вивчення джерел і документів, згаданих у покажчику, сприятиме знаходженню власного місця, усвідомленню своєї ролі і місії у цих складних процесах.

А. Г. Саприкін, доцент

Розділ 1

□ Глобалізація: поняття, проблеми і сутність □

Самому собі я видавався таким собі хлопчиком, що бавився на морському березі, час від часу знаходячи то краще відшліфований камінчик, то мушлю, гарнішу від інших, тим часом як величезний океан істини лежав переді мною геть незвіданий.

I. Ньютон

I. Стан сучасної людської цивілізації – одна з найважливіших тем дослідження всіх наук і наукових напрямків – як гуманітарних, суспільствознавчих, так і тих, які ми зазвичай називаємо природничо-технічними. Йдеться про синтез позицій представників фізики і математики, хімії і біології, тобто природничодослідницьких і гуманітарних, суспільствознавчих і антропологічних позицій. Цей синтез є конче необхідним і обов'язковим у ситуації, у якій ми опинилися. Тільки спільними зусиллями ми можемо здійснити **новий світовий** проект загальнопланетарного історичного розвитку, який іменується глобалізацією, хоча інколи здається, що ми вже запізнилися і нам бракує історичного часу.

Глобалізація... Начебто таке зрозуміле слово. Його чути скрізь і часто ми самі про його зміст не замислюємося. Урешті-решт, воно, це слово, стало вже банальним, стає «прохідним», а нас чекають нові слова і поняття, – і все повторюється спочатку: слова стають звичними, чисто прикладними чи просто мають службове значення. Така ж доля може спіткати і поняття «глобалізація».

Сьогодні нам потрібні нове мислення, нові слова й думки, які передбачають дедалі більше розширення світогляду, включення нових понять і категорій, нового інструментарію мислення, який дозволить знайти спільну мову і спільно спиратися на добру волю і розум усіх цивілізованих націй і народів нашої планети.

Така, на наш погляд (якщо не розкривати зміст кожного представленого в даній збірці джерела), головна думка більшості авторів.

Узагальнюючи, можемо попередньо тільки сказати: мається на увазі те, про що свідчив перший президент Всеукраїнської академії наук Володимир Вернадський (1863 – 1945): наш час – це переддень епохи ноосфери, сфери розуму. Видатний російський математик академік Микита Мойсеев (1917 – 2000) стверджував, що «сьогодні людство знову встало перед необхідністю якісної перебудови стандартів своєї поведінки, як індивідуальної, так і колективної, тобто перебудови основних засад моралі і духовності... Майбутнє виду *homo sapiens* і нашої цивілізації буде залежати від нього, тобто наскільки він зможе відмовитися від ряду традиційних норм поведінки і пристосувати її до нових умов життя».

2. Цікавий факт: у більшості словників іноземних мов навіть у 80-ті роки ХХ ст. слово «глобалізація» було відсутнє. Сам епітет «глобальний» виник на початку 70-х рр. минулого століття. Головним чином тоді це слово було пов'язане із загостренням негативного впливу людини на біосферу, порушенням балансу відносин людина – природа.

Уперше слово «глобальний» застосував американський вчений Роланд Робертсон, який визначав поняття «глобальний» як серію фіксованих змін, хоча й різнорідних, але об'єднаних **логікою перетворення світу в «єдине ціле»** (a single Place).

Слово *global* перекладається з іноземних мов як «світовий», «всесвітній», «всеохоплюючий», а в цілому – як «загальнопланетарний» (від *globe* – куля; *земна куля*).

Для більш чіткого розуміння того, що ми називаємо глобалізацією (*globalization*), побудуємо концепт (лат. *conceptus* – думка, *conception* – сума, сукупність, система) слова «глобальний», тобто з'ясуємо смисловий зміст слова, об'ємом (обсягом) якого є предмет цього поняття. Отже: *global* – це не тільки «загальний», але й «разом», «спільно», «єдність», «солідарність», «згуртованість», «об'єднання», «весь»,

«всі», «цілком» та ін. Антонім, тобто слово, за своїм значенням протилежне слову «глобальний», – це «локальний», «регіональний», «роздільний», «роз'єднаний», «частковий».

Таке звернення до логіко-лінгвістичної процедури було необхідне, щоб запобігти перетворенню слова «глобалізація» на абстрактне, чисто теоретичне поняття. Виходячи з нього, ми прагнемо показати, що глобалізація як історичний феномен може стати загальнолюдською цінністю, для якої характерні гуманізм, взаємоповага і взаємодопомога, співробітництво всіх народів і держав у спільному й доброзичливому їх єднанні для вирішення проблем загальнопланетарного масштабу, таких як нерівність, бідність, зменшення обсягу ресурсів (води, чистого повітря, продуктів харчування тощо) й досягнення миру і злагоди, покращення життя і благополуччя для всіх, хто проживає на планеті Земля.

Визначення поняття «глобалізація» ви знайдете на сторінках представленої літератури. Наведемо тільки один варіант визначення, що належить англійському соціологу Ентоні Гідденсу (E. Giddens), який характеризує глобалізацію як «інтенсифікацію соціальних відносин, яка розповсюджується на весь світ, пов'язуючи, єднаючи локально віддалені місця (localities) таким чином, що локальні події формуються подіями, що відбуваються за багато миль, і навпаки». Незважаючи на його складність, саме це визначення, на наш погляд, дає можливість зрозуміти сутність глобалізації, її історичне місце в соціокультурній і суспільно-політичній історії людства. Йдеться про своєрідну рефігурацію світоустрою, який склався на даний час, на тлі безумовної і неминучої, незалежної від нашої волі і бажання, подальшої інтенсифікації всіх сторін розвитку людської цивілізації.

Особливо це стосується гуманітарних відносин, їх гуманістичного наповнення. У центрі відносин і поведінки кожного з учасників глобалізації має бути Людина (грец. anthropos), людяність (anthropia). Сьогодні ці відносини мають диспропорціональний характер і навіть набувають спотворених форм: формування

однопольного світу, протиставлення країн «Золотого мільярду» решті світу, намагання нав'язати свої стандарти іншим країнам і народам, спроби зіштовхнути Захід і Схід, повна зневага суверенітету окремих країн і народів, яка залишає їх на узбіччі історії, змушування додержуватись своїх правил і норм за допомогою бомбардувань, розв'язування громадянських війн, підбурювання певних верств населення до непокори всередині держави тощо.

Своєрідною вказівкою для нас, нинішніх мешканців планети Земля, звучать передбачення знаменитого французького мислителя Клода Леві-Строса (C. Levi-Strauss): «Або вік ХХІ буде гуманітарним, або його не буде зовсім». Очевидно, це попередження, до якого треба дослухатися: може ще встигнемо усунути загрозу Армагеддону.

3. Нинішній етап глобалізації, її зміст і система відносин учасників цього процесу не дають нам можливості говорити, що світ був менш глобалізованим за часів Римської імперії або великих географічних відкриттів XV – середини XVII ст.; згадаймо ще про прагнення до світової пролетарської революції чи створення світової системи соціалізму тощо: історія може всім розпорядитися по-своєму.

Тему можна осмислити, якщо встановити єдину понятійну систему, єдине понятійне поле. Чи ми дійсно маємо справу з глобалізацією, чи, може, це американізація або вестернізація? Чи це інформаційно-територіальна геополітична система? А яку роль в явищі, яке ми називаємо глобалізацією, відіграють такі поняття, як «універсалізм», «геополітика» і «геоменталітет»? Питань багато. Понятійна система – це мережа, яка складається з окремих понять, категорій тощо, і лише осмислення їх у цілому може дати повне уявлення про те чи інше явище. Тим більше, що глобалізація в нинішньому її вигляді – це тільки тенденція, фаза цивілізаційного процесу, які дають відповідь на питання про те, куди рухається людство і як воно розвивається.

Отже, глобалізацію і всі пов'язані з нею проблеми можна розуміти як природньо-історичний процес, деміургом якого виступають нації і народи, кожна людина і людство в цілому. ■

1. Алексеев А. С. Глобализация: возможны ли новые империи? / А. С. Алексеев // Наука и жизнь. – 2008. – № 3. – С. 2 – 11.

2. Амин С. Вирус либерализма: перманентная война и американизация мира / С. Амин ; пер. с англ. : Ш. Нагиб, С. Кастальский. – М. : Европа, 2007. – 168 с.

3. Андрушкевич Ф. Глобализационный концепт современных образовательных инноваций (философско-компаративный анализ модернизационных процессов в образовательных системах Украины и Польши) : моногр. / Ф. Андрушкевич ; Нац. пед. ун-т им. М. П. Драгоманова. – К., 2011. – 343 с. : рис., табл.

4. Бауман З. Глобалізація: наслідки для людини і суспільства / З. Бауман ; пер. з англ. І. Андрущенко ; [наук. ред. М. І. Винницький]. – К. : КМ акад., 2008. – 108 с. – (Актуальні світові дискусії).

5. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації: Нова світова політична економія / У. Бек ; [пер. з нім. та наук. ред. О. Юдіна]. – К. : Ніка-Центр, 2011. – 405 с. : табл. – (Зміна парадигми).

6. Бек У. Что такое глобализация?: Ошибки глобализма – ответы на глобализацию / У. Бек ; пер. с нем. : А. Григорьева, В. Седелника ; [ред. Л. Павлова]. – М. : Прогресс-Традиция, 2001. – 301 с.

7. Бергер П. Многоликая глобализация. Культурное разнообразие в современном мире / П. Бергер, С. Хантингтон. – М., 2004. – 65 с.

8. Бжезинский З. Великая шахматная доска : [Господство Америки и его геостратегические императивы] / З. Бжезинский ; [пер. с англ. О. Ю. Уральской]. – М. : Междунар. отношения, 2003. – 254 с. : ил., карт.

9. Богатырёв В. В. Правовая глобалистика / В. В. Богатырёв // Гос-во и право. – 2008. – № 8. – С. 73 – 77.

10. Богомолов О. Т. Мировая экономика в век глобализации / О. Т. Богомолов. – М. : Экономика, 2007. – 361 с.

11. Буряк В. В. Актуальные проблемы философии : методол. основания экон. знания, постиндустр. о-во, глобализация / В. В. Буряк. – Симферополь : [Симгортип], 2006. – 153 с.

12. Буряк В. В. Глобальное гражданское право и сетевые революции / В. В. Буряк. – Симферополь : ДИАЙПИ, 2011. – 152 с.

13. Вакулинчук Н. А. Неофашизм: Экономическая система, глобализация / Н. А. Вакулинчук. – К. : Оріяни, 2003. – 326 с.

14. Вегера С. А. Глобалізація і людський розвиток : препр. наук. доп. / С. А. Вегера ; Нац. акад. упр. – К., 2011. – 38 с.

15. Власов В. І. Глобалізація і глобалістика: історія, теорія, практика, персоналії : моногр. : у 3 т. / В. І. Власов ; ННЦ «Ін-т аграр. економіки», Держ. наук. с.-г. б-ка Нац. акад. аграр. наук України. – К., 2011. – . –

Т. 1 : Історичні аспекти науки глобалістики. – 2011. – 528 с.

Т. 2 : Еволюція наукової думки щодо глобалізації в Україні та Росії. – 2012. – 790 с. : рис., табл.

16. Волков Г. Глобализация как продукт / Г. Волков // Беларусь. думка. – 2009. – № 8. – С. 58 – 61.

17. Гидденс Э. Ускользающий мир: Как глобализация меняет нашу жизнь / Э. Гидденс ; [пер. с англ. М. Л. Коробочкина]. – М. : Весь мир, 2004. – 116 с.

18. Глобализация / О. Д. Абрамова и др. – М., 2008. – 543 с.

19. Глобализация : учеб. / под ред. : В. А. Михайлова, В. С. Буянова. – М., 2008. – 543 с.

20. Глобализация и социальные институты: социологический подход : моногр. / [Н. И. Лапин и др. ; сост. и отв. ред. : И. Ф. Девятко, В. Н. Фомина] ; Рос. акад. наук, Ин-т социологии. – М. : Наука, 2010. – 332 с. : рис., табл.

21. Глобализация как фактор социальных перемен в современном мире : сб. обзоров и реф. / Рос. Акад. наук ; Ин-т науч. информации по общественным наукам ; отв. ред. С. Я. Веселовский ; отв. за вып. Е. Л. Ушкалова. – М., 2012. – 224 с.

22. Глобализация мирового хозяйства : учеб. пособие : [для студ. вузов, обучающихся по экон. спец.] / МГУ им. М. В. Ломоносова ; под ред. : М. Н. Осьмовой, А. В. Бойченко. – М. : ИНФРА-М, 2011. – 374 с.

23. Глобалізація : навч. посіб. / [Майкл Вотс, Вільям Босхардт, Дейвід Хамелс та ін.] ; пер. з англ. В. Алексашина ; адапт. Н. Гражевської ; [Укр. Рада з экон. освіти]. – К. : Амадей, 2007. – 476 с. : іл., табл.

24. Глобалізація в соціологічному вимірі : [зб. ст.] / [за ред. :В. Степаненка, В. Бурлачука] ; Нац. акад. наук України, Ін-т соціол. – К., 2011. – 318 с.

25. Глобалізація і сучасний міжнародний процес / [Б. І. Гуменюк та ін.] ; за заг. ред. : Б. І. Гуменюка, С. О. Шергіна ; Дип. акад. України при МЗС України, Всеукр. асоц. політ. наук. – К. : УН-т «Україна», 2009. – 507 с. : табл.

26. Горбачев М. С. Грани глобализации: Трудные вопросы современного развития / М. С. Горбачев. – М. : Альбина Паблшер. – 2008. – 592 с.

27. Гранин Ю. Д. «Глобализация» или «вестернизация»? / Ю. Д. Гранин // Вопр. философии. – 2008. – № 2. – С. 3 – 15.

28. Гумилев Л. Н. Этногенез и биосфера Земли / Л. Н. Гумилев. – М. : Айрис-Пресс, 2003. – 556 с. : ил., табл., портр.

29. Дробот Г. А. Глобализация: понятие, этапы, противоречия, оценки/Г. А. Дробот// Соц.-гуманит. знания. – 2008. – № 2. – С. 105 – 127.

30. Дудчик А. Ю. Проблемы и противоречия современного понимания глобализации / А. Ю. Дудчик // Новая экономика. – 2009. – № 5 – 6. – С. 20 – 26.

31. Иванова Н. А. Глобальная цивилизация / Н. А. Иванова, В. М. Хачатурян. – М. : Чистые пруды, 2009. – 31 с.

32. Ках Гари. Глобалізація. На пути к всемирному завоеванию : разоблачая секрет. планы по созданию нового мирового порядка / Гари Ках ; [пер. с англ. : Т. Дьяченко, К. Гарагуля]. – К. : Христианское библейское братство св. апостола Павла, 2009. – 398 с. : ил.

33. Попова Р. В. Современная глобалізація и ее социальные последствия / Р. В. Попова. – Горки : БГСХА, 2009. – 27 с.

34. Семёнова Н. Особенности форсайта в условиях глобалізації / Н. Семёнова // Наука и инновации. – 2009. – № 5. – С. 56 – 59.

35. Сорос Дж. Заметки о глобалізації / Дж. Сорос ; [пер. В. Дедкова ; ред. А. Щербаков]. – М. : Рудомино, 2002. – 119 с.

36. Сорос Дж. Криза глобального капіталізму: Відкрите суспільство під загрозою / Дж. Сорос ; пер. з англ. : Р. Ткачук, А. Фролкін. – К. : Основи, 1999. – 259 с.

37. Сорос Дж. Про глобалізацію / Дж. Сорос ; пер. з англ. А. Фролкін. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. – 173 с.

38. Стиглиц, Джозеф. Глобалізація: тревожные тенденции / Джозеф Стиглиц ; [пер. с англ. Г. Г. Пирогова]. – М. : Мысль ; Нац. обществ.-науч. фонд, 2003. – 300 с.

39. Трофименко М. Сутність антиглобалістського руху / М. Трофименко // Віче. – 2010. – № 14. – С. 26 – 29.

40. Фаминский И. П. Глобалізація – новое качество мировой экономики / И. П. Фаминский. – М. : Магистр, 2009. – 396 с.

41. Чумаков А. Н. Глобализация и космополитизм в контексте современности / А. Н. Чумаков // *Вопр. философии.* – 2009. – № 1. – С. 32 – 39.

42. Чумаков А. Н. Глобализация: контуры целостного мира: моногр. / А. Н. Чумаков. – М. : Проспект, 2009. – 428 с.

43. Шепелев М. А. Глобалізація управління як мегатенденція сучасного світового розвитку / М. А. Шепелев. – К. : ГЕНЕЗА, 2004. – 510 с. : іл., табл.

44. Шмелев В. В. Глобализация мировых валютно-финансовых рынков : моногр. / В. В. Шмелев. – М. : Проспект, 2010. – 197 с.

Розділ 2

□ Глобальні проблеми сучасності □

1. Глобальні проблеми, як про це вже говорить сама їх назва, відіграють величезну роль для всього людства. В умовах інтенсивного розвитку людської цивілізації наприкінці ХХ ст. вони виходять на передній план і, скоріше за все, у подальшому будуть визначати цей розвиток. Глобальні проблеми створюють вплив на всі сфери людської діяльності як всередині окремих країн, так і на міжнародній арені в умовах зростання тенденції до трансформації і рефігурації взаємодії і співробітництва всіх складових сьогоденного світу.

Ми маємо величезну бібліографію з цих питань, а дискусії з них за останні десятиліття набули особливої гостроти й актуальності. До того ж ідеться про широку інтернаціоналізацію глобальних проблем.

З наукової точки зору, найважливішою є необхідність виявити причини, рушійні сили, характер, обсяг впливу і шляхи вирішення цих проблем. Особливо це стосується соціальних аспектів глобальних проблем. Перш за все, треба встановити зв'язок між ними і соціальною структурою сучасного світу. Необхідно також визначити взаємозв'язок між окремими глобальними проблемами, їх масштаби та пріоритетність у їх вирішенні. Ще у 1968 р. Римський клуб (The Club of Rome), заснований як міжнародна асоціація економістів, демографів, соціологів, педагогів, вчених-природознавців, представників ділового світу, у своїй декларації висловив занепокоєння «... глибокою кризою, перед якою опинилося людство... люди всього світу стурбовані такими складними проблемами, як погіршення навколишнього середовища, криза соціальних інститутів, бюрократизація, безконтрольна урбанізація, відсутність гарантій стосовно зайнятості і втрата задоволення працею, відчуження молоді, яка ставить під сумнів цінності суспільства, насилля

й ігнорування Закону і порядку, невідповідність освіти вимогам сучасного життя... глибока прірва між заможними і бідними на національному і міжнародному рівнях тощо».

Можна тільки констатувати, що відтоді пройшло майже півстоліття, але жодна з вказаних в заяві проблем не вирішена й досі. Більше того, вони продовжують поглиблюватися і стають усе складнішими. Це стосується повного спектру глобальних проблем, їх політичного, соціального, економічного, екологічного та інших аспектів. Ми не будемо на них зупинятися (див. бібліографію). Зауважимо, однак, що, на наш погляд, було б не зовсім вірним зводити загальну проблематику глобалізації тільки до вказаних проблем, як це прийнято у світовій і вітчизняній літературі.

2. Ми вважаємо, що головною з глобальних проблем сучасності є криза гуманітарна, криза гуманізму (від лат. *humanus* – людський, людиноподібний; одне із значень слова – високоосвічений). Французький філософ Дід'є Жюлія (D. Julia, 1991) стверджує, що термін «гуманізм» історично придатний для позначення «релігії людства», яка ставить перед собою як найвищу мету ***безмежний розвиток людських можливостей і реальну повагу до гідності людської особистості.***

Криза гуманізму, гуманності, руйнування людського в людині, урешті-решт, – ось найістотніша глобальна проблема сучасності. Разом із тим, це і глобальне завдання, вирішення якого є принципово важливим для всіх людей на планеті Земля, у т. ч. і для тебе, наш шанований читачу. Свого часу поет Андрій Вознесенський писав: «Все прогрессы реакционны, если рушится человек».

Криза гуманізму – це відсутність істинно моральних норм і духовних орієнтирів, відмова від справжніх цінностей, з їх заміною псевдоцінностями, це і забуття біблійних заповідей, стандартизація і профанація суспільного життя, усереднення особистості (невипадково у нас, наприклад, з'явилися такі характеристики, як «маленький українець», «спрощенці» тощо), дегуманізація відносин і поведінки індивідів, страх перед прийдешнім днем та ін. На жаль, цей перелік можна продовжувати. Через це найбільш

поширені форми реакції масової, «профанної» (від лат. profanus – неук, неосвічений) людини на ризики сучасної ситуації – апатія, бездуховність, одурманювання алкоголем і наркотиками, залежність від «супертехніки» і інформаційних технологій, схилення перед поганським богом усезагальної комерціалізації. Ми повинні бути чесними перед собою і визнати, що все це має місце в нашому житті. Ми любимо давати собі завищені оцінки («Україна понад усе», «ще шумерів не було, а ми вже...») і зовсім нездатні самокритично поставитися до себе, тим більше – самоіронічно.

Хочемо звернути увагу ще на одну проблему, про яку вже почали говорити (хоч ще не зовсім відверто і сміливо), проблему, яка в найближчі десятиліття стане глобальною – зростання нестримної технізації і технологізації всіх сфер життєдіяльності людини, людства в цілому. Німецький філософ Карл Ясперс (K. Jaspers, 1883 – 1969) ще у 1949 р. зауважив: «Проникливих людей з давніх-давен охоплює жах перед світом техніки, жах, який, за своєю суттю, так і не був усвідомлений нами». І далі: «Техніка стала незалежною, все за собою зваблюючою силою. Людина підпала під її владу, не помітивши, що це вже відбулося і як воно відбулося». Звичайно, Ясперс не закликав зупинити технічний процес. Це неможливо і неприпустимо. Але він турбувався про те, щоб людина не втратила себе, не стала додатком до техніки, її фрагментом чи просто функцією (усі, мабуть, пам'ятають кадри з німого фільму, де Чарлі Чаплін зображує працівника заводського конвеєру, який, по суті, виглядає одним із механізмів цього агрегату).

У наш час все значно ускладнилося в зв'язку з пануванням найновітніших технологій. Звичайно, комп'ютер, Інтернет тощо самі собою не несуть зла, боротися з ними (як технологіями) марно. Але контролювати процес взаємовідносин людини та технології (техніки) необхідно, бо вони можуть стати і часто стають злом у наших руках. Можна вітати досягнення в галузі, наприклад, медичних технологій, які допомагають перемагати хвороби і продовжити вік життя людини. Але ставити мету досягти безсмертя...

Що це? Буде чудовим подарунком людству здобуття завдяки генній інженерії достатку продуктів харчування, але ставити мету перенесення людської свідомості у комп'ютер...

«При підкреслюванні ролі техніки слід звернути увагу на одну подробицю, яка має першорядне значення для світогляду людини, – писав професор Українського вільного університету (Мюнхен) Володимир Янів, посилаючись на думку інших дослідників, – переоцінювання техніки веде до занедбання істотного». Зрозуміло, що цим істотним і є Людина, її душа, розум і гідність. Ми мусимо пам'ятати про це.

Тільки найвищий вияв морально-духовної сили людини, людства в цілому, їх стоїчна мужність, взаємодія з середовищем таких само, як ти, людей, тобто з усім світом, може дати гарантію того, що ХХІ ст. буде взагалі, і воно буде гуманітарним, таким, у якому гуманізм знов стане першоосновою життя.

Усі разом – заможні держави і бідні, люди усіх кольорів шкіри незалежно від розрізу очей, християни і мусульмани, буддисти і іудеї, прихильники Баха і «Beatles» тощо, а разом – могутній потік свідомості і мислення – тільки так ми зможемо вирішити завдання піднесення гуманізму у ХХІ ст.

3. Можливо, це і є те, про що вчив Володимир Вернадський, – планетарний розум, тобто ноосфера «Пізнавальна сила» відокремлюється від біологічної людини (Рене Декарт). У наш час біосфера, за Вернадським, перетворюється на ноосферу. Це – закономірний природній еволюційний процес, такий само, як і геологічні земні процеси. Вони свідчать, що в наш час у біосфері людиною, тобто частиною біосфери, свідомо створюється нова **геологічна сила – наукова думка як найвищий прояв розуму.**

Ноосфера («noosphere», від noos/nous – розум, інтелект ум + sphere – шар, ідеться про оболонку Землі) – це, за Вернадським, новий стан біосфери, у якому розумова діяльність людини стає вирішальним фактором її розвитку і взаємодії біосфери і цивілізації «людства». Ноосфера – біосфера, перетворена розумом, науковою думкою, – це шлях, на якому можна вирішувати глобальні проблеми сучасності. ◼

45. Афонин Э. А. Великая коэволюция: Глобальные проблемы современности : историко-социол. анализ / Э. А. Афонин [и др.]. – 2-е изд., перераб. и доп. – К. : Парламен. изд-во, 2003. – 384 с. – (Открытая исслед. концепция ; вып. 2).

46. Багратян Г. Введение в мегаэкономiku: теория, методология, практика : моногр. / Г. Багратян, И. Кравченко. – К., 2012. – 158 с.

ББК 65.012.4

Б14

47. Білецький С. Майбутні економічні та соціальні проблеми людства / С. Білецький, Н. Ярова // Економіст. – 2007. – № 7. – С. 73 – 74.

48. Буравльов Є. П. Глобалізація: проблеми безпеки / Є. П. Буравльов ; Рада нац. безпеки і оборони України ; Ін-т пробл. нац. безпеки. – К., 2007. – 157 с. : іл., табл.

49. Вернадський В. І. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 1. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Кн. 1. Науково-організаційна діяльність (1918 – 1921) / В. І. Вернадський. – К. : НБУ ім. В. І. Вернадського, 2011. – 699 с.

ББК 72.3(4Укр)

В35

50. Вернадський В. І. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 7. Праці з геохімії та радіогеології. Кн. 1 / В. І. Вернадський. – К. : Ін-т геохімії навколишнього середовища, 2012. – 824 с.

ББК 72.3(4Укр)

В35

51. Вернадський В. І. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 9. Володимир Іванович Вернадський: Щоденники (1917 – 1921) / В. І. Вернадський. – К. : НБУ ім. В. Вернадського, 2011. – 660 с.

**ББК 72.3(4Укр)
В35**

52. Вернадський В. І. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 2. Володимир Іванович Вернадський: Листування з українськими вченими. Кн. 2. Ч. 2 / В. І. Вернадський. – К. : НБУ ім. В. Вернадського, 2012. – 692 с.

**ББК 72.3(4Укр)
В35**

53. Вернадський В. І. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 2. Володимир Іванович Вернадський: Листування з українськими вченими. Кн. 2. Ч. 1 / В. І. Вернадський. – К. : НБУ ім. В. Вернадського, 2012. – 742 с.

**ББК 72.3(4Укр)
В35**

54. Вернадський В. І. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 2. Володимир Іванович Вернадський: Листування з українськими вченими. Кн. 1. Листування А – Г / В. І. Вернадський. – К. : НБУ ім. В. Вернадського, 2011. – 824 с.

**ББК 72.3(4Укр)
В35**

55. Вернадський В. І. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 6. Історія природних вод. Кн. 1. Водневисті мінерали / В. І. Вернадський. – К. : НБУ ім. В. Вернадського, 2012. – 754 с.

**ББК 72.3(4Укр)
В35**

56. Вернадський В. І. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 6. Історія природних вод. Кн. 2. Досвід гідрохімії і геохімії вод Землі. Статті. Коментарі / В. І. Вернадський. – К. : НБУ ім. В. Вернадського, 2012. – 350 с.

ББК 72.3(4Укр)

В35

57. Вернадський В. І. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 10. Бібліографія праць В. І. Вернадського. Література про життя та діяльність / В. І. Вернадський. – К. : НБУ ім. В. Вернадського, 2012. – 603 с.

ББК 72.3(4Укр)

В35

58. Вернадський В. І. Вибрані праці академіка В. І. Вернадського Т. 1. Володимир Іванович Вернадський і Україна. Кн. 2. Вибрані праці / В. І. Вернадський. – К. : НБУ ім. В. І. Вернадського, 2011. – 584 с.

ББК 72.3(4Укр)

В35

59. Вернадский В. И. Биосфера и ноосфера / В. И. Вернадский ; [сост. Е. М. Гончарова ; предисл. Р. К. Баландина]. – М. : Айрис-пресс, 2007. – 573 с. : ил., табл., портр. – (Б-ка истории и культуры).

60. Вернадский В. И. Живое вещество и биосфера / В. И. Вернадский ; Рос. АН. Ин-т геохимии и аналит. химии им. В. И. Вернадского ; сост. Ф. Т. Яншина ; отв. ред. А. Л. Яншин. – М. : Наука, 1994. – 669 с. – (Б-ка трудов акад. В. И. Вернадского / гл. ред. А. Л. Яншин ; [Кн. 2]).

61. Волков Г. Типология субъектов глобализации / Г. Волков // Беларус. думка. – 2010. – № 2. – С. 30 – 34.

62. Волков Ю. Г. Человек : энцикл. слов. / Ю. Г. Волков, В. С. Поликарпов. – М. : Гардарики, 1999. – 520 с.

63. Воронов І. О. Глобалізація і політика: Реалії і перспективи соціальних трансформацій / І. О. Воронов. – К. : Генеза, 2004. – 287 с.

64. Гаврилишин Б. Д. До ефективних суспільств: дороговкази в майбутнє : доп. Римському Клубові / Б. Д. Гаврилишин ; [упоряд. В. Рубцов]. – 4-те укр. вид., без змін. – К. : ПУЛЬСАРИ, 2013. – 246 с. : іл., табл., портр.

65. Гаджиев К. С. Введение в геополитику : [учеб. для студентов вузов, обучающихся по спец. и направлениям «Международ. отношения», «Юриспруденция», «История», «Социология»] / К. С. Гаджиев. – 2-е изд., доп. и перераб. – М. : Логос, 2001. – 428 с. – (Учеб. для XXI века).

66. Гаджиев К. С. Геополитика / К. С. Гаджиев. – М. : Международ. отношения, 1997. – 382 с.

67. Глосикова О. Онтологическая сущность коэволюции социокультурной реальности и природы / О. Глосикова ; науч. ред. В. И. Литвинец. – Минск : Технопринт, 2004. – 192 с.

68. Гордеев В. В. Мировая экономика и проблемы глобализации / В. В. Гордеев. – М. : Высш. шк., 2008. – 407 с.

69. Гражевська Н. І. Економічні системи епохи глобальних змін / Н. І. Гражевська. – К. : Знання, 2008. – 431 с.

70. Денисова О. В. Биосоциальные основания искусства в контексте коэволюционной парадигмы : дис... канд. филос. наук: 09.00.03 / Денисова О. В. ; Таврич. нац. ун-т им. В. И. Вернадского. – Симферополь, 2002. – 206 с.

71. Зухрай, Хасан Хабибулло. Глобализация и её влияние на внешнюю политику Исламской Республики Иран и Республики Таджикистан : автореф. дис. ... канд. полит. наук : 23.00.02 / Зухрай Хасан Хабибулло. – Душанбе, 2011. – 23 с.

72. Иванов В. Ф. Аспекты массовой коммуникации : моногр. / В. Ф. Иванов. – К. : Акад. Укр. Прессы ; Центр Свобод. Прессы, 2009. – . –

Ч. 5 : Глобализация. – 2010. – 119 с.

73. Ігнат'єва Т. В. Політична глобалізація : навч.-метод. посіб. / Т. В. Ігнат'єва ; Кам'янець-Поділ. держ. ун-т. – Кам'янець-Подільський, 2006. – 46 с.

74. Князева Е. Н. Синергетика. Нелинейность времени и ландшафты коэволюции / Е. Н. Князева, С. П. Курдюмов ; вступ. ст. Г. Г. Малинецкий ; РАН, Институт философии, Институт приклад. математики им. М. В. Келдыша. – М. : URSS. КомКнига, 2007. – 268 с. – (Синергетика : от прошлого к будущему).

75. Крамаренко В. И. Управление внешнеэкономическими рисками в условиях глобализации : моногр. / В. И. Крамаренко. – Симферополь, 2010. – 354 с.

76. Лазаревич А. А. Глобальное коммуникационное общество / А. А. Лазаревич. – Минск : Белорус. наука, 2008. – 350 с.

77. Лунеев В. В. Криминологические проблемы глобализации / В. В. Лунеев // Государство и право. – 2010. – № 1. – С. 45 – 61.

78. Лунеев В. В. Эпоха глобализации и преступность / В. В. Лунеев. – М. : Норма, 2007. – 272 с.

79. Макарян А. С. Глобализация и человеческий потенциал: демографическое измерение (международный аспект) / А. С. Макарян. – М. : Экономика, 2003. – 158 с. : табл.

80. Мегалополисы в условиях глобализации : сб. обзоров и реф. / Рос. Акад. наук ; Ин-т науч. информ. по общественным наукам ; сост. и отв. ред. : И. Г. Животовская, Т. В. Черноморова. – М., 2008. – 178 с.

81. Минаев С. В. Глобальная экономика / С. В. Минаев. – М. : ИНИОН РАН, 2008. – 74 с.

82. Моисеев Н. Н. Историческое развитие и экологическое образование / Н. Н. Моисеев ; Междунар. независ. экол.-политол. ун-т. – М., 1995. – 53 с.

83. Моисеев Н. Н. Как далеко до завтрашнего дня... : свободные размышления, 1917 – 1993 / Н. Н. Моисеев. – Изд. 2-е, доп. – М. : Журн. «Экология и жизнь», 2007. – 511 с. – (Федер. целевая прогр. «Культура России»).

84. Моисеев Н. Н. Модели экологии и эволюции / Н. Н. Моисеев. – М. : Знание, 1983. – 62 с. : ил.

85. Моисеев Н. Н. Современный антропогенез и цивилизационные разломы (эколого-политологический анализ) / Н. Н. Моисеев ; Междунар. независимый эколого-политол. ун-т. – М., 1994. – 46 с.

86. Население и глобализация / [Н. М. Римашевская, В. Ф. Галецкий, А. А. Овсянников и др.] ; под общ. ред. Н. М. Римашевской ; РАН, Ин-т соц.-экон. проблем и народонаселения. – 2-е изд. – М. : Наука, 2004. – 321 с.

87. Наумкина Е. А. Роль теории самоорганизации в осмыслении феномена коэволюции общества и природы : дис... канд. филос. наук: 09.00.09 / Е. А. Наумкина ; Сум. гос. пед. ун-т им. А. С. Макаренко. – Сумы, 2000. – 156 л. – Библиогр. : л. 143 – 156.

88. Николаевский В. В. Глобальный структурный кризис и переход человечества к постиндустриальному этапу развития / В. В. Николаевский // Проблемы упр. – 2009. – № 1. – С. 65 – 69.

89. Новикова В. И. Глобализация, государство и рынок: ретроспектива и перспектива взаимодействия / И. В. Новикова. – Минск : Акад. упр. при Президенте Республики Беларусь, 2009. – 217 с.

90. Саблук П. Т. Глобалізація і продовольство : моногр. / П. Т. Саблук, О. Г. Білорус, В. І. Власов. – К. : ННЦ «Ін-т аграрної економіки», 2008. – 630 с. : табл., рис.

91. Сардак С. Е. Управлінсько-регуляторні аспекти розвитку людських ресурсів в умовах глобалізації : моногр. / С. Е. Сардак. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2012. – 460 с.

ББК 65.52-640

С20

92. Соколова Ю. В. Козволюционное развитие природы и общества в концепции ноосферы В. И. Вернадского : дис... канд. филос. наук: 09.00.03 / Ю. В. Соколова ; Южноукр. гос. пед. ун-т им. К. Д. Ушинского. – Одесса, 1997. – 144 с.

93. Философия экологического образования / Н. Н. Моисеев, Ю. В. Олейников, А. Д. Урсул и др. ; [под общ. ред. И. К. Лисеева]. – М. : Прогресс-Традиция, 2001. – 412 с.

94. Хримли И. А. Мораль и право как атрибуты глобализации / И. А. Хримли // Наука. Релігія. Сусп-во. – 2008. – № 4. – С. 203 – 208.

Розділ 3

□ Україна в умовах глобалізації □

1. Треба чесно визнати, що сьогодні Україна не є глобальним гравцем на тлі світових глобалізаційних процесів, хоча вона з кожним десятиліттям своєї незалежності набуває все більшої ваги і значення на міжнародній арені.

Україна не залишається осторонь в обговоренні кінцевої мети глобалізації. Ми вважаємо, що молода українська держава гідна того, аби міжнародне співтовариство враховувало й українські підходи, її політичні дії і кроки в контексті глобалізаційних процесів і тенденцій, як держави, що оголосила про свою позаблоковість, невходження в жодну глобальну політичну структуру, яка завжди наготові до співробітництва і стратегічного партнерства не тільки з країнами з високорозвинутою економікою, але і з іншими країнами в усіх сферах – політичній, економіко-фінансовій, культурній, екологічній тощо.

Україна зараз знаходиться у стані пошуку і осмислення своєї глобальної стратегії майбутнього (про це, до речі, свідчать ситуація навколо підписання Асоціації з ЄС), вона може і повинна сформувані обґрунтовану геостратегію своєї зовнішньополітичної, економічної і геокультурної діяльності.

2. Однак слід висловити ряд застережень щодо цього: по-перше, нам необхідно створити дієвий механізм реалізації інтересів саме нашої держави на глобальному і національно-регіональному рівнях. По-друге, слід не затримуватися на довгий час у проміжному стані лімітрофа між Заходом і Сходом, Європою і Росією (лімітроф – лат. *limes* – межа + грецьк. *tropho* – харчування, годування. Лімітроф це: а) погранична, пригранична зона між цивілізаціями; б) держава, яка виступає «санітарним кордоном» між ворогуючими країнами, блоками). Україна історично опинилася в

лімітрофічному стані, на лінії розлому між Сходом і Заходом і недарма обрала шлях інтегрування в об'єднану Європу, але за умови збереження стратегічних і дружніх стосунків з Росією і країнами євразійського простору. По-третє, нам не варто забувати про те, що в епоху глобалізації значно зростає кількість і сила потенціальних загроз (економічних, фінансових, ресурсних, екологічних та ін.) і будь-які спроби справитися з ними наодинці безперспективні і приречені на провал зі значними втратами. Особливо це стосується проблеми економічного суверенітету, тому Україна тримається курсу сталого розвитку і економіки незалежності.

3. Але головним є розуміння глобалізації як проблеми національної і цивілізаційної ідентичності. Ця проблема має багатоаспектний характер: національна ідентифікація і самоідентифікація, еволюція націоналізму, динаміка цивілізацій і фактори їх внутрішнього розвитку, міжцивілізаційні відносини «діалог цивілізацій». Також цілком зрозуміло, що глобалізація йде в наступ на національну державу, обмежує її суверенітет та, найголовніше, руйнує її традиції і систему цінностей, що склалася.

Культурне розмаїття і етнокультурна різноманітність ще на довгий час залишатимуться діючими факторами в умовах розвитку і облаштування життя людської спільноти. Не можна відкидати становлення і формування етнокультурних процесів різних націй і народів, їх спільнот. Викликають обґрунтовані підозри намагання створювати так звані «надетнічні» конструкції, що можуть нівелювати (фр. *niveler* – вирівнювання) етнокультурне розмежування яке має об'єктивний характер і спрямованість, хоча всі розуміють важливість і необхідність міжкультурних зв'язків неминучість еміграційних процесів, тенденції інтегральних зв'язків у сучасному світі, економічних і політичних контактів, вплив на всі ці процеси новітніх засобів масових комунікацій.

Явищем концептуального порядку і інструментом аналізу вищезазначених процесів виступає саме ідентичність, яка має багатоаспектне значення, включаючи культурний, соціальний,

політичний аспекти. Ідентичність являє собою не просто проблему буття, а проблему становлення (нації, народу, особистості). Ідентичність – не просто акт ототожнювання, усвідомлення спільності, наприклад, індивіда з соціальною групою, а глибинне свідомо-несвідоме переживання цієї спільності. Поняття «ідентичність» (англ. identity – тотожний, однаковий) не випадково пов'язане з таким терміном, як самосвідомість, самовизначеність, що дуже характерно, тлумачиться як особистість, індивідуальність (англ. Self, Me).

Проблеми етнокультурної різноманітності, етноцентризму, національних і культурних традицій тощо завжди позначатимуться на шляхах глобалізації як нинішнього історичного етапу розвитку людства.

Стратегія розвитку України в умовах глобалізації має враховувати той факт, що «опонентом» глобалізації виступає намагання держав відстоювати свою національно-культурну ідентичність і державний суверенітет, бажання зберегти свою гідність, самобутність і недопущення зіткнення культур або поглинання національної культури іншою культурою.

Представлений бібліографічний покажчик допоможе читачу вийти на новий рівень розуміння і осмислення логіки такого складного і діалектично-суперечливого процесу, як глобалізація, зробити ще одну спробу знайти вірне рішення глобальних проблем, що повстали перед нами. А головне – допоможе кожному відшукати своє місце в цих процесах, усвідомити свою роль і місію в ситуації, коли проблеми буття стають дедалі більш складними. ■

95. Білорус О. Г. Глобалізація і національна стратегія України / О. Г. Білорус ; Всеукр. об-ня «Батьківщина». – Броди : Просвіта ; К. : Всеукр. об-ня «Батьківщина», 2001. – 299 с.

96. Борискина О. Н. Последствия глобализации для развития национальных правовых систем: пути и способы преодоления возникающих проблем / О. Н. Борискина // История государства и права. – 2008. – № 17. – С. 6 – 8.

97. Бураковський І. В. Глобальна фінансова криза: уроки для світу та України / І. В. Бураковський, О. Плотніков ; худ.-оформл. Л. П. Вировець. – Харків : Фоліо, 2009. – 298 с. : табл.

98. Бурлака Г. Г. Глобалізація ринків нафти в умовах рецесії : моногр. / Г. Г. Бурлака, А. С. Ерохіна ; [под науч. ред. С. А. Ерохіна] ; Нац. акад. упр. – К., 2010. – 163 с. : ил., табл.

99. Буряк В. В. Динаміка культури в епоху глобалізації: ноосферний контекст : моногр. / В. В. Буряк. – Симферополь : ДИАЙПИ, 2011. – 462 с.

100. Войтович Р. В. Глобалізація та її вплив на систему державного управління: аналіз, проблеми, перспективи : моногр. / Р. В. Войтович ; Центр дослідж. пробл. публіч. упр. – Чернівці : Технодрук, 2011. – 367 с.

101. Врублевський В. К. Український шлях: Начерки: Геополітичне становище України та її національні інтереси / В. К. Врублевський, В. І. Хорошковський. – К. : [Демократ. Україна], 1997. – 423 с.

102. Гаврилюк О. В. Глобалізація й суверенітет: економічні критерії та засоби забезпечення [Текст] / О. В. Гаврилюк // Фінанси України. – 2011. – № 3. – С. 111 – 126.

103. Геоекономічні сценарії розвитку і Україна : моногр. / М. З. Згуровський [та ін.] ; ред. А. С. Філіпенко. – К. : Акад., 2010. – 323 с. : іл., табл. – (Монограф).

104. Глобализация и регионализация мира / А. Н. Асаул, М. А. Джаман, Н. И. Пасяда, П. В. Шуканов ; Санкт-Петербург. гос. архитектур.-строит. ун-т. – СПб., 2010. – 102 с. : рис.

105. Глобализация и экономическое развитие: национальный аспект / Ю. В. Макогон, В. В. Дергачева, Е. А. Пашко, П. А. Фильянов ; [науч. ред. Ю. В. Макогон] ; Донец. нац. ун-т, Донец. гос. ун-т экономики и торговли им. М. Туган-Барановского. – Донецк, 2006. – 259 с. : ил., табл.

106. Глобализация, рост и бедность: Построение всеобщей мировой экономики / [Николас Стерн, Пол Колье, Дэвид Доллар и др. ; пер. с англ. : Е. Л. Длугач, Д. Д. Подьяпольского ; ред. М. Ю. Пахалов]. – М. : Весь мир, 2004. – VIII, 205 с. : ил., табл.

107. Глобализация – языки малого распространения – интерлингвистика: ситуации и проблемы = Tutmondigado – lingvoj de malgranda disvasteco – interlingvistiko: situacioj kaj problemoj = Глобализаци – сайра усă куракан чѣлхесем – интерлингвистика: тѣрлѣ ситуацилхпе татса паман йѣтусем / Ростов. ин-т иностр. яз. ; отв. ред. А. С. Мельников. – Ростов-на-Дону : Изд-во РИНЯЗа, 2006. – 156+116 с.

108. Глобалізація інвестиційних процесів та фінансова безпека України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Київ, 27 черв. 2001 р.) / Рада нац. безпеки і оборони України, Міжвід. коміс. з питань фін. безпеки ; [упоряд. : З. С. Варналій та ін.]. – К. : [НШПМБ], 2001. – 144 с.

109. Глобалізація світового господарства: геопросторовий вимір : моногр. / [О. О. Любівцева та ін.] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2010. – 160 с. : рис., табл.

110. Глобалізація та регіоналізація: виклики для економіки України : колективна моногр. / Р. С. Білик [та ін.]. – Чернівці : ЧНУ, 2010. – 520 с. : рис.

111. Глобальні стратегії Євросоюзу : моногр. / О. Білорус, Ю. Мацейко, І. Вітер ; Київ. нац. економ. ун-т ім. В. Гетьмана (Київ), Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України, Міжнар. ін-т глобалістики (Київ). – К., 2009. – 528 с.

112. Голобуцкий А. Судный век: Информатизация, глобализация, и ближайшее будущее человечества / А. Голобуцкий, О. Шевчук. – К. : Вид. дім «КМ акад.», 2004. – 94 с.

113. Гражевська Н. Економічні системи епохи глобальних змін / Н. Гражевська. – К. : Знання, 2008. – 431 с. : табл., іл.

114. Гранин Ю. Д. Глобализация и национализм / Ю. Д. Гранин // Филос. науки. – 2006. – № 7. – С. 5 – 23.

115. Гранин Ю. Д. «Глобальное гражданство» или «глобальная этика»? / Ю. Д. Гранин // Филос. науки. – 2008. – № 10. – С. 5 – 20.

116. Гринин Л. Е. Национальный суверенитет и процессы глобализации / Л. Е. Гринин // ПОЛИС. – 2008. – № 1. – С. 123 – 133.

117. Грипич С. Глобалізація як фактор розвитку інформаційної та «віртуальної» культури / С. Грипич // Вісн. книжк. палати. – 2010. – № 7. – С. 37 – 40.

118. Делягин М. Г. Драйв человечества. Глобализация и мировой кризис / М. Г. Делягин. – М. : Вече, 2008. – 528 с.

119. Досвід впровадження та перспективи Кіотського протоколу. – К., 2010. – 32 с.

120. Достанко Е. А. Правительственные региональные организации в условиях глобализации и их влияние на международные отношения / Е. А. Достанко // Проблемы упр.. – 2009. – № 4. – С. 182 – 185.

121. Економіка України в умовах глобалізації : моногр. / М-во освіти і науки України, Чернівець. торг.-екон. ін-т КНТЕУ ; ред. і уклад. : І. М. Школа, О. В. Бабінська. – Чернівці : Книги-XXI, 2009. – 527 с. : табл., іл.

122. Економічна глобалізація : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [А. С. Філіпенко та ін. ; за ред. А. С. Філіпенка] ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Київ. ун-т, 2009. – 543 с. : рис., табл.

123. Єрмоленко В. А. Глобалізація і безпека розвитку : навч. посіб. / В. А. Єрмоленко. – Черкаси : Вертикаль : Кандич С. Г. [вид.], 2012. – 335 с.

124. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави : моногр. / Я. А. Жаліло ; Нац. ін-т стратег. дослідж. – К. : НІСД, 2009. – 334 с. : табл., іл.

125. Жуковский И. В. Глобализация: новый мировой порядок в образовании / И. В. Жуковский. – М. : Изд-во Рос. ун-та дружбы народов, 2005. – 130 с.

126. Идентичности и ценности в эпоху глобализации : проект «Наукова книга» / под. ред. : Ю. Н. Пахомова, Ю. В. Павленко ; Ин-т мировой экономики и междунар. отношений НАН Украины. – К. : Наук. думка, 2013. – 604 с.

ББК 60.032.2

И29

127. Кизима С. А. Развитие национального государства в условиях глобализации: геополитический аспект / С. А. Кизима. – Минск, 2009. – 43 с.

128. Клочко В. М. Конкурентоспроможність продукції АПК в умовах глобалізації : моногр. / В. М. Клочко, В. В. Мерчанський, Н. В. Чуйко. – Харків : ФОП Бровін О. В., 2013. – 240 с.

ББК 65.9(4Укр)325-43

К50

129. Козюк В. В. Глобалізаційні фактори фінансової доларизації / В. В. Козюк // Фінанси України. – 2010. – № 12. – С. 44 – 57.

130. Козюк В. Глобалізація та макроструктурні імперфекції припливу капіталу / В. Козюк // Банк. справа. – 2010. – № 6. – С. 22 – 36 : табл.

131. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації : моногр. / Я. А. Жаліло, Я. Б. Базилюк, Я. В. Белінська та ін. ; Нац. ін-т стратег. дослідж. – К. : Знання України, 2005. – 387 с. : табл.

132. Кулиев Руфат Атакиши оглу. Глобализация мировой экономики и Азербайджан / Кулиев Руфат. – Баку : [б. и.], 2011. – 318 с.

133. Кундрикова Е. В. Место и роль национального государства в условиях глобализации / Е. В. Кундрикова // Социально-гуманитарные знания. – 2009. – № 4. – С. 319 – 326.

134. Лапина С. В. «Белорусский ответ» вызовам современной глобализации / С. В. Лапина // Проблемы упр. – 2009. – № 3. – С. 109 – 112.

135. Лескова И. В. Проблема культурной идентичности в процессе глобализации / И. В. Лескова // Социально-гуманитарные знания. – 2008. – № 6. – С. 324 – 336.

136. Либман А. Институты управления глобализацией: траектории развития / А. Либман // Проблемы теории и практики упр. – 2008. – № 7. – С. 24 – 34.

137. Лисяк-Рудницький І. Историчні есе. В 2 т. Т. І. / І. Лисяк-Рудницький ; пер. з англ. : М. Бадік, У. Гавришків, Я. Грицака, А. Дешиці, Г. Киван, Е. Панкеєвої. – К. : Основи, 1994. – 554 с.

138. Лихачев А. Е. Экономическая дипломатия России. Новые вызовы и возможности в условиях глобализации : моногр. / А. Е. Лихачев. – М. : Экономика, 2006. – 461 с.

139. Лук'янов В. С. Сучасні фінансові ринки / В. С. Лук'янов. – К. : Знання, 2013. – 479 с. – (Сучас. наука).

**ББК 65.9(4Укр)261
Л84**

140. Лютий І. О. Банківські інститути в умовах глобалізації ринку фінансових послуг / І. О. Лютий, О. М. Юрчук. – К. : Знання, 2011. – 357 с.

141. Майер-Даллах Х.-П. Оценка уровня глобализации стран Восточной Европы методом case study / Х-П. Майер-Даллах // Социология. – 2009. – № 2. – С. 94 – 108.

142. Макогон Ю. В. Глобализация и Украина в мировой экономике : [учеб. для студ. вузов, которые обучаются по образоват.-проф. прогр. бакалавра по спец. «Междунар. экономика»] / Ю. В. Макогон, Т. В. Орехова. – 2-е изд., перераб. и доп. – [Донецк] : Альфа пресс, 2005. – 398 с.

143. Макуев Р. Х. Российская Федерация: испытание глобализацией / Р. Х. Макуев. – Орел : ОРАГС, 2009. – 440 с.

144. Макуев Р. Х. Современная стадия глобализации: пределы трансформации и устойчивости государства : моногр. / Р. Х. Макуев. – Орел : ОГУ, 2010. – 290 с.

145. Макуев Р. Х. Трансформация государства в условиях глобализации : моногр. / Р. Х. Макуев. – Орел : ОРАГС, 2011. – 216 с.

146. Мариносян Х. Э. Национальное государство. Проблемы и перспективы в эпоху глобализации / Х. Э. Мариносян // Философ. науки. – 2008. – № 8. – С. 5 – 24.

147. Мартыненко С. В. Глобализация и культура / С. В. Мартыненко // Социально-гуманитарные знания. – 2008. – № 5. – С. 77 – 86.

148. Маруняк Є. О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України / Є. О. Маруняк ; [наук. ред. Л. Г. Руденко]. – К. : Реферат, 2007. – 208, XVI с. : іл., табл.

149. Маруняк Є. Територія та ресурси в епоху глобалізації: вибір стратегії / Є. Маруняк // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2008. – № 9. – С. 3 – 5.

150. Метаморфози світу: Соціологія глобалізації / Домінік Мартен, Жан-Люк Мецжер, Філіп П'єр ; пер. Є. Марічев. – К. : Вид. дім «КМ акад.», 2005. – 301 с. : іл. – (Актуальні світові дискусії).

151. Методичні рекомендації до семінарських занять та виконання практичних завдань з навчальної дисципліни «Світова економіка та глобалізація» для студентів спеціальності «Прикладна економіка» денної форми навчання / Харк. нац. екон. ун-т ; [уклад. С. В. Прокопович]. – Харків : Вид-во ХНЕУ, 2011. – 30 с. : рис., табл.

152. Михайленко М. В. Государство, глобализация, периферия: лидерство и упадок в XXI веке / М. В. Михайленко. – Черновцы : Букрек, 2007. – 381 с.

153. Многоликая глобализация : культур. разнообразие в соврем. мире / [Тамоцу Аоки, Энн Бернштейн, Артуро Фонтане Талавера и др.] ; под ред. : П. Л. Бергера, С. П. Хантингтона ; пер. с англ. В. В. Сапова ; под ред. М. М. Лебедевой. – М. : Аспект-Пресс, 2004. – 378 с. : ил.

154. Модернізація стратегій економічного розвитку в умовах глобальної нестабільності : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (22 – 23 листоп. 2012 р., м. Київ) / Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – Київ, 2012. – 531 с. – (До 20-річчя ф-ту міжнар. економіки і менедж.).

ББК 65.050я43

М74

155. Обвинцев М. Перспективи розвитку глобальної та української банківської системи в умовах фінансової невизначеності / М. Обвинцев // Вісн. Київ. ін-ту бізнесу і технологій. – 2010. – № 3. – С. 56 – 64.

156. Общие закономерности глобализации и субъекты федерации // Государство и право. – 2010. – № 6. – С. 55 – 59.

157. Организационно-экономические механизмы реализации Киотского протокола в Украине / Д. В. Волошин [и др.]; НАН Украины, Ин-т проблем рынка и экономико-эколог. исслед. – Одесса : Фенікс, 2006. – 132 с.

158. Паньков В. С. Глобализация экономики : сущность, проявления, вызовы и возможности для России : учеб. пособие / В. С. Паньков. – Ярославль : Верхняя Волга, 2009. – 365 с.

159. Пономарева Е. Государство в условиях глобализации / Е. Пономарева // Свободная мысль. – 2009. – № 10. – С. 69 – 82.

160. Потехін О. Глобалізація безпеки : навч. посіб. / О. Потехін, І. Тодоров. – Донецьк : Ноулідж, 2011. – 246 с.

161. Рамкова конвенція ООН про зміну клімату. Кіотський протокол. – К., 2008. – 52 с.

162. Революція в університетській освіті: глобалізація та індивідуалізація – погляд у майбутнє [Текст] = Революция в университетском образовании: глобализация и индивидуализация – взгляд в будущее = Revolution in the university education: globalization and individualization - a look into the future : матеріали Міжнар. симп., присвяч. 190-й річниці Південноукр. держ. пед. ун-ту ім. К. Д. Ушинського, (25-30 травня 2007 р.) / Акад. пед.

наук України, Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського ; редкол. : О. Я. Чебикін (голов. ред.) [та ін.]. – Одеса ; Стамбул : ПДПУ ім. К. Д. Ушинського, 2007. – 150 с.

163. Региональное развитие и вызовы глобализации : сб. обзоров и реф. / Рос. Акад. наук ; ин-т науч. информ. по общественным наукам ; сост. и отв. ред. : И. Г. Животовская, Т. В. Черноморова ; отв. за вып. Е. Л. Ушкалова. – М., 2010. – 172 с.

164. Регулювання діяльності банків в умовах глобальних викликів : моногр. / [Л. О. Примостка, М. І. Диба, О. О. Чуб та ін.] ; за ред. Л. О. Примостки ; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – Київ, 2012. – 459 с.

**ББК 65.9(4Укр)262.101-21
Р32**

165. Робоча програма навчальної дисципліни «Світова економіка і глобалізація» для студентів спеціальності 8.000011 «Прикладна економіка» всіх форм навчання / Харк. нац. екон. ун-т ; [уклад. С. В. Прокопович]. – Харків, 2012. – 34 с. : табл.

166. Россия в глобализирующемся мире: мировоззренческие и социокультурные аспекты / отв. ред. В. С. Степин. – М. : Наука, 2007. – 640 с.

167. Рубан Ю. Д. Глобализация и сельское хозяйство. – К. : Аграр. наука, 2006. – 292 с. : табл.

168. Сиденко В. Р. Глобализация – европейская интеграция – экономическое развитие: украинская модель : в 2 т. Т. 1 : Глобализация и эконом. развитие / В. Р. Сиденко ; Ин-т економіки и прогнозування НАН України. – К. : Феникс, 2008. – 374 с. : ил., табл.

169. Сиденко В. Р. Глобалізація – європейська інтеграція – економічне розвиток: українська модель : в 2 т. Т. 2 : Європ. інтеграція і економ. розвиток / В. Р. Сиденко ; НАН України, Ін-т економіки і прогнозування. – К. : Ін-т економіки і прогнозування НАН України, 2011. – 448 с. : рис., табл.

170. Слющинський Б. Глобалізація та субкультури. Теоретичні засади соціологічного аналізу / Б. Слющинський // Віче. – 2008. – № 24. – С. 15 – 17.

171. Смирнов В. Н. Україна в світє сучасних викликів глобалізації / В. Н. Смирнов // Новая и новейшая история. – 2008. – № 4. – С. 26 – 41.

172. Соснін О. Інформаційний ресурс – головний чинник державної політики в умовах глобалізації / О. Соснін // Віче. – 2008. – № 5 – 6. – С. 63 – 67.

173. Соціально-економічні трансформації в умовах глобалізації: світовий та вітчизняний виміри: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Херсон, 1 – 2 берез. 2013 р.) / ред. К. С. Шапошник ; Херсон. держ. ун-т. – Херсон : Гельветика, 2013 – 227 с.

174. Степанянц М. Т. Восточные сценарии глобального мира / М. Т. Степанянц // Вопр. философии. – 2009. – № 7. – С. 35 – 43.

175. Стратегічні напрямки соціально-економічного розвитку держави в умовах глобалізації : зб. тез Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 18 – 20 квіт. 2013 р.) / [відпов. ред. В. П. Синчак] ; Хмельн. ун-т упр. та права. – Хмельницький, 2013. – 514 с.

ББК 65.9(4Укр)я43

С83

176. Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (10 – 12 жовт. 2012 р., м. Київ) / [ред. кол. : О. О. Гаманкова та ін.] ; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2012. – 274 с. – (До 10-ї річниці створення кафедри страхування).

ББК 65.9(4Укр)271-31я43
С83

177. Стукало Н. В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України / Н. В. Стукало ; Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ, 2006. – 246 с. : табл., іл.

178. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / В. Геєць ; НАНУ, Ін-т екон. та прогнозув. – К. : [б. в.], 2009. – 863 с. : табл., іл.

179. Сучасні економічні теорії глобальних систем : навч. посіб. / Г. І. Башнянин, Б. М. Шевчик, О. О. Сухий, О. О. Перепьолкіна. – 2 вид. переробл. і доповн. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2013. – 366 с.

ББК 65.01я73
С91

180. Терещенко Є. О. Глобалізація світу і чим вона загрожує Україні: завдання стратегічного менеджменту державного управління України / Є. О. Терещенко. – Полтава : Оріяна, 2009. – 37 с. : фото, рис.

181. Фаминский И. П. Глобализация экономики и внешнеэкономические связи России / И. П. Фаминский. – М. : Республика, 2009. – 448 с.

182. Филипенко А. С. Экономическая глобализация : истоки и результаты : науч. изд. / А. С. Филипенко. – М. : Экономика, 2010. – 511 с.

183. Фомішин С. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / С. В. Фомішин. – Львів : Новий Світ – 2000, 2012. – 360 с.

184. Юськів Б. М. Глобалізація і трудова міграція в Європі : моногр. / Б. М. Юськів. – Рівне : Вид. О. М. Зень, 2009. – 479 с. : рис., табл.

185. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології / В. Янів ; матеріали упорядкув. і підгот. до друку д-р М. Шафовал. – Мюнхен, 1993. – 226 с.

Іменний покажчик

- Абрамова О. Д. 18
Алексашин В. 23
Алексеев А. С. 1
Амин С. 2
Андрушкевич Ф. 3
Андрущенко І. 4
Асаул А. Н. 104
Афонин Э. А. 45
Бабінська О. В. 121
Багратян Г. 46
Бадік М. 137
Базиліук Я. Б. 131
Баландина Р. К. 59
Бауман З. 4
Башнянин Г. І. 179
Бек У. 5, 6
Белінська Я. В. 131
Бергер П. 7
Бергер П. Л. 153
Бернштейн Энн 153
Бжезинский З. 8
Білецький С. 47
Білик Р. С. 110
Білорус О. 111
Білорус О. Г. 90, 95
Богатырев В. В. 9
Богомолів О. Т. 10
Бойченко А. В. 22
Борискина О. Н. 96
Босхард Вільям 23
Буравльов Є. П. 48
Бураковський І. В. 97
Бурлака Г. Г. 98
Бурлачук В. 24
Буряк В. В. 11, 12, 99
Буянова В. С. 19
Вакулинчук Н. А. 13
Варналій З. С. 108
Вегера С. А. 14
Вернадский В. И. 59, 60
Вернадський В. І. 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58
Веселовский С. Я. 21
Винницький М. І. 4
Вировець Л. П. 97
Вітер І. 111
Власов В. І. 15, 90
Войтнович Р. В. 100
Волков Г. 16, 61
Волков Ю. Г. 62
Волошин Д. В. 157
Воронов І. О. 63
Вотс Майкл 23
Врублевський В. К. 101
Гаврилишин Б. Д. 64
Гаврилук О. В. 102
Гавришків У. 137
Гаджиев К. С. 65, 66
Галецький В. Ф. 86
Гаманкова О. О. 176
Гарагуля К. 32
Геєць В. 178

- Гидденс Э. 17
Глосикова О. 67
Голобуцкий А. 112
Гончарова Е. М. 59
Горбачев М. С. 26
Гордеев В. В. 68
Гражевська Н. 23, 113
Гражевська Н. І. 69
Гранин Ю. Д. 27, 114, 115
Григорьев А. 6
Гринин Л. Е. 116
Грипич С. 117
Грицак Я. 137
Гуменюк Б. І. 25
Гумилев Л. Н. 28
Девятко И. Ф. 20
Дедков В. 35
Десягин М. Г. 118
Денисова О. В. 70
Дергачев В. В. 105
Дешица А. 137
Джаман М. А. 104
Диба М. І. 164
Длугач Е. Л. 106
Доллар Дэвид 106
Достанко Е. А. 120
Дробот Г. А. 29
Дудчик А. Ю. 30
Дьяченко Т. 32
Ерохина А. С. 98
Єрмоленко В. А. 123
Жаліло Я. А. 124, 131
Животовская И. Г. 80, 163
Жуковский И. В. 125
Згуровський М. З. 103
Зухраи Хасан Хабибулло 71
Иванов В. Ф. 72
Иванова Н. А. 31
Ігнат'єва Т. В. 73
Кастальский С. 2
Ках Гари 32
Киван Г. 137
Кизима С. А. 127
Клочко В. М. 128
Князева Е. Н. 74
Козюк В. 130
Козюк В. В. 129
Колье Пол 106
Коробочкина М. Л. 17
Кравченко И. 46
Крамаренко В. И. 75
Кулиев Руфат 132
Кундрикова Е. В. 133
Курдюмов С. П. 74
Лазаревич А. А. 76
Лапин Н. И. 20
Лапина С. В. 134
Лебедева М. М. 153
Лескова И. В. 135
Либман А. 136
Лисеев И. К. 93
Лисяк-Рудницький І. 137
Литвинец В. И. 67
Лихачев А. Е. 138
Лук'янов В. С. 139
Лунеев В. В. 77, 78

- Любівцева О. О. 109
Лютый І. О. 140
Майер-Даллах Х.-П. 141
Макарян А. С. 79
Макогон Ю. В. 105, 142
Макуев Р. Х. 143, 144, 145
Малинецкий Г. Г. 74
Мариносян Х. Э. 146
Марічев Є. 150
Мартен Домінік 150
Мартыненко С. В. 147
Маруняк Є. 149
Маруняк Є. О. 148
Мацейко Ю. 111
Мельников А. С. 107
Мерчанський В. В. 128
Мецжер Жан-Люк 150
Минаев С. В. 81
Михайленко М. В. 152
Михайлова В. А. 19
Моисеев Н. Н. 82, 83, 84, 85, 93
Нагиб Ш. 2
Наумкина Е. А. 87
Николаевский В. В. 88
Новикова В. И. 89
Обвинцев М. 155
Овсянников А. А. 86
Олейников Ю. В. 93
Орехова Т. В. 142
Осьмова М. Н. 22
П`ер Філіп 150
Павленко Ю. В. 126
Павлова Л. 6
Пахалов М. Ю. 106
Панкеева Е. 137
Паньков В. С. 158
Пасяда Н. И. 104
Пахомов Ю. Н. 126
Пашко Е. А. 105
Перепьолкіна О. О. 179
Пирогова Г. Г. 38
Плотников О. 97
Подъяпольский Д. Д. 106
Поликарпов В. С. 62
Пономарева Е. 159
Попова Р. В. 33
Потехін О. 160
Примостка Л. О. 164
Прокопович С. В. 151, 165
Римашевская Н. М. 86
Рубан Ю. Д. 167
Рубцов В. 64
Руденко Л. Г. 148
Саблук П. Т. 90
Сапов В. В. 153
Сардак С. Е. 91
Седельник В. 6
Семёнова Н. 34
Сиденко В. Р. 168, 169
Синчак В. П. 175
Слющинський Б. 170
Смирнов В. Н. 171
Соколова Ю. В. 92
Сорос Дж. 35, 36, 37
Соснін О. 172

- Степаненко В. 24
Степанянц М. Т. 174
Степин В. С. 166
Стерн Николас 106
Стиглиц Джозеф 38
Стукало Н. В. 177
Сухий О. О. 179
Талавера Артуро Фонтане 153
Тамоцу Аоки 153
Терещенко Є. О. 180
Ткачук Р. 36
Тодоров І. 160
Трофименко М. 39
Уральская О. Ю. 8
Урсул А. Д. 93
Ушкалова Е. Л. 21, 163
Фаминский И. П. 40, 181
Филипенко А. С. 182
Фильянов П. А. 105
Філіпенко А. С. 103, 122
Фомина В. Н. 20
Фомішин С. В. 183
Фролкін А. 36, 37
Хамелс Дейвід 23
Хантингтон С. 7
Хантингтон С. П. 153
Хачатурян В. М. 31
Хорошковський В. І. 101
Хримли И. А. 94
Чебикін О. Я. 162
Черноморова Т. В. 80, 163
Чуб О. О. 164
Чуйко Н. В. 128
Чумаков А. Н. 41, 42
Шапошник К. С. 173
Шафовал М. 185
Шевчик Б. М. 179
Шевчук О. 112
Шепелев М. А. 43
Шергін С. О. 25
Школа І. М. 121
Шмелев В. В. 44
Шуканов П. В. 104
Щербаков А. 35
Юдіна О. 5
Юрчук О. М. 140
Юськів Б. М. 184
Янів В. 185
Яншин А. Л. 60
Яншина Ф. Т. 60
Ярова Н. 47

Зміст

Від укладача	3
Розділ 1 Глобалізація: поняття, проблеми і сутність	5
Розділ 2 Глобальні проблеми сучасності	15
Розділ 3 Україна в умовах глобалізації	27
Іменний покажчик	43

Бібліографічне видання

Глобалізація: проблема державного суверенітету і етнокультурної ідентичності

Бібліографічний покажчик

Укладач Наталія Іванівна Гуцул

Комп'ютерна верстка І. Болесевич

Підписано до друку 07. 04. 2014 Зам. № 195. стор. 47 Тираж 60 пр.
ДЗ «Державна бібліотека України для юнацтва»
Просп. Перемоги, 60, м. Київ, 03057
<http://www.4uth.gov.ua>